

Баранік А. І.,
здобувач вищої освіти спеціальності 051 Економіка
Науковий керівник: **Хилько І. І.,**
старший викладач кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ У СТРАХУВАННІ

Ризик – це результат впливу невизначеності на досягнення поставлених цілей [1]. Управління ризиками ґрунтується на послідовному процесі дослідженні їх впливу та обранні напрямків їх регулювання.

Тему управління ризиками досліджували такі вчені як С. В. Войтко, О. А. Гавриш, О. М. Герасименко, О. Б. Данченко, А. В. Матвійчук, В. А. Кавун, О. Ю. Давидова та інші.

Метою роботи є дослідження стратегій та методів управління ризиками, які використовуються в сучасній страховій індустрії та аналіз різноманітних типів ризиків, з якими зіштовхуються страхові компанії.

Останні кілька років Україна перебуває в особливо нестійкому економічному середовищі, і будь-який суб'єкт економічної діяльності стикається із невизначеністю та ризиками, значущість яких зростає в умовах військового стану, що підвищує роль страхового захисту інтересів суб'єктів господарювання, який органічно поєднує ознаки забезпечення безпеки та страхування ризиків.

Під невизначеністю розуміють стан, навіть частковий, дефіциту інформації, пов'язаної з подією, її наслідком чи ймовірністю, розуміння чи знання про неї. Ризик полягає в можливому відхиленні фактичних результатів від очікуваних (цільових). Може бути з позитивними або негативними наслідками та створювати чи бути у формі можливостей чи загроз. Ризики з позитивними наслідками іноді називають можливостями.

Зазнає впливу ризиків і діяльність страхової компанії – унікального інституту, що функціонує у ризиковому середовищі та погоджується додатково акумулювати ризики інших суб'єктів господарювання. В умовах значної макроекономічної нестабільності посилюється ризиковість функціонування страхових компаній на ринку фінансових послуг, що відображається на показниках фінансового стану страховиків.

В страховій теорії ключовими термінами виступають ризик та небезпека. Перший є узагальнюючим поняттям, а небезпека, під якою розуміють причини або джерела втрат, є елементом ризику, що впливає на його розмір та ймовірність. Взаємопов'язаними з небезпекою є поняття невизначеність та загроза, зв'язок загрози з ризиком потребує визначення не тільки виду загрози, а й ступеня ризику її виникнення.

Це зумовлює існування двох напрямів управління ризиками страхової компанії:

1) управління страховими ризиками, які приймає страхова компанія на страхування з метою зменшення страхових виплат у майбутньому;

2) управління ризиками господарської діяльності страхової компанії з метою мінімізації можливих втрат від непередуманих рішень.

Зміст ризику і ступінь його імовірності визначають межі страхового захисту. З точки зору можливості страхування ризику розрізняють страхові і не страхові ризики. Основним завданням ризик-менеджменту страхової компанії є правильна їх ідентифікація з метою формування оптимального страхового портфелю, що мінімізує страхові ризики, виходячи з наступних критеріїв віднесення ризику до страхового:

- ризик повинен бути можливим (ймовірним);
- ризик повинен носити випадковий характер;
- настання страхового випадку не повинно бути пов'язано з волевиявленням страхувальника чи зацікавленості особи;
- факт настання ризику невідомий у часі та просторі;
- страхова подія не може мати розмірів катастрофи;
- можливі наслідки ризику в разі настання страхового випадку можна об'єктивно оцінити [2].

Підсумовуючи вищезазначене, можна зазначити, що існують чотири основні методи управління ризиками: уникнення ризику, передача ризику, зниження ризику і збереження ризику. Кожен з них застосовується при різних обставинах. Кілька методів управління ризиками часто використовуються одночасно:

1. Уникнення ризику (усунення ризику) передбачає повне уникнення діяльності, яка представляє потенційну небезпеку. Даний спосіб має обмеження у використанні, адже вимагає відмову не тільки від певної діяльності, пов'язаної з ризиком, а й від поєднаних з нею майбутніх вигод. Отже, уникаючи ризику ми позбуваємось потенційних доходів.

2. Зниження ризику (пом'якшення ризику) припускає скорочення ступеню або можливості втрати. Це може бути зроблено шляхом збільшення запобіжних заходів або обмеженням (лімітуванням) ризикованої діяльності. Диверсифікація активів та хеджування є формами зниження ризиків, пов'язаних з інвестиціями. Інвестування в здобуття інформації є одним із способів зниження ризиків, тому що чим вища проінформованість щодо ризикових видів діяльності, тим меншою стає невизначеність [3].

Виходячи з наведених критеріїв, не можна приймати на страхування спекулятивні ризики, що пов'язані з намірами страхувальників, з протиправними інтересами та забороненими операціями.

Отже, завдання аналітиків і управлінців страхової компанії на етапі формування страхового портфелю полягає у правильній ідентифікації чистих ризиків, що підлягають страхуванню. Виявлено нові види ризиків у діяльності страховиків у зв'язку з посиленням лібералізації вітчизняного страхового ринку і розширенням присутності страхових компаній з іноземним капіталом: ризик втрати фінансової стійкості і витіснення з ринку невеликих національних страхових компаній, можливий відтік капіталу на міжнародні фінансові ринки, ціновий демпінг з боку найбільших іноземних страховиків, скорочення

висококваліфікованого управлінського персоналу через концентрацію більшості технологічних функцій у закордонних офісах, підвищення чутливості національних страхових ринків до коливань світового фінансового ринку.

Враховуючи, що об'єктом ризик-менеджменту страхової компанії є ризики, що пов'язані із здійсненням страхової діяльності, доцільно розглянути їхню класифікацію за окремими ознаками. В економічній літературі немає єдиного підходу до класифікації страхових ризиків. З точки зору ризик-менеджменту найбільш важливою є класифікація ризиків за видами діяльності страховика. За цією ознакою виділяють дві групи ризиків:

– ризики, що передані страхувальником і прийняті страховиком при укладанні договору страхування;

– ризикові діяльності страхової компанії (власні ризики).

Саме наявність цих двох груп ризиків зумовлює існування двох напрямів ризик-менеджменту страхової компанії:

– управління страховими ризиками, які приймає страхова компанія на страхування з метою зменшення страхових виплат у майбутньому;

– управління ризиками господарської діяльності страхової компанії з метою мінімізації можливих втрат від непродуманих рішень [4].

Висновки. З метою взаємопов'язаного управління прийнятими страховими ризиками та ризиками господарської діяльності необхідно аналізувати, яким чином прийнятий на страхування ризик по конкретному об'єкту може вплинути на ризикованість страхового портфеля та фінансової діяльності страхової компанії в цілому. Водночас, в залежності від того, який фінансовий стан страхової компанії на даний момент часу і наскільки збалансований її страховий портфель за критерієм мінімізації ризику, необхідно приймати рішення про доцільність прийняття нових об'єктів на страхування в залежності від їхнього індивідуального рівня ризику.

Список використаних джерел

1. Ткач С. М. Управління ризиками інвестиційної діяльності в регіоні: теоретичні основи та прикладні аспекти : монографія. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2015. 234 с.

2. Глухова В., Крот Л. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті фінансової безпеки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54.

URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-81>

3. Посохов І. М. Сучасний стан методичного забезпечення управління ризиками корпорацій. *Бізнесінформ*. 2012. № 10. С. 266-271.

4. Черкаський І. Б., Ремньова Л. М., Лебединська Л. Д. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті економічної безпеки. *Науковий вісник ЧДДЕУ*. 2013. № 4 (20). С. 16–23.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvChdieu_2013_4_4.